

Datum

2022-08-29

Vår referens

Mimmi Olsson

Utvecklingssekreterare

mimmi.olsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Begäran om yttrande avseende granskning av otillåten påverkan vid myndighetsutövning SR-2022-15 ASN-2022-10570

Sammanfattning

Revisorskollegiet i Malmö stad har bett arbetsmarknads- och socialnämnden att yttra sig över en granskning som Malmö stadsrevision har gjort. Granskningen har omfattat arbetsmarknads- och socialnämnden, miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden samt tekniska nämnden och rör nämndernas arbete mot otillåten påverkan vid tillstånds- och tillsynsarbete. Berörda nämnder ska yttra sig vid två tillfällen: oktober 2022 och augusti 2023.

Hos arbetsmarknads- och socialnämnden har följande verksamheter omfattats av granskningen:

(1) Avdelningen för ekonomiskt bistånd och boende som arbetar med försörjningsstöd till enskilda och bistånd till boende samt (2) tillståndsenheten som handlägger ärenden gällande alkoholservingstillstånd, folköl- och tobaksförsäljning.

Granskningen har skett utifrån sex revisionsfrågor. Revisionen bedömer att fem av dessa är delvis uppfyllda för arbetsmarknads- och socialnämnden samt att en av dem inte är uppfylld.

Sammantaget känner arbetsmarknads- och socialförvaltningen igen sig i de behov som revisionen beskriver och menar att en fortsatt utveckling av arbetet mot otillåten påverkan är mycket angeläget.

Förvaltningens arbete sker främst genom fyra utvecklingsprocesser: (1) Förvaltningens OSA-mål om en trygg och säker arbetsplats, (2) en ny och övergripande säkerhetsrutin, (3) en intern enkätundersökning om otillåten påverkan som har gjorts inom ramen för intern kontroll samt (4) inrättandet av en ny tjänst som säkerhetssamordnare.

Förvaltningens målsättning är att fortsätta utveckla arbetet inom ramen för dessa processer.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende granskning av otillåten påverkan vid myndighetsutövning (SR-2022-15) enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till revisorskollegiet senast 10 oktober 2022.

Beslutsunderlag

- Begäran om yttrande avseende granskning av otillåten påverkan vid myndighetsutövning SR-2022-15
- Korrespondens - Granskning av otillåten påverkan vid myndighetsutövning SR-2022-15
- Rapport - Granskning av nämndernas arbete med
- att förebygga, upptäcka och åtgärda otillåten påverkan i
- myndighetsutövning, SR-2022-15
- G-Tjänsteskrivelse ASN 220928 Begäran om yttrande avseende granskning av otillåten påverkan vid myndighetsutövning SR-2022-15
- Förslag till yttrande - ASN 220928 Begäran om yttrande avseende granskning av otillåten påverkan vid myndighetsutövning SR-2022-15

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2022-09-07

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2022-09-15

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2022-09-28

Beslutet skickas till

Stadsrevisionen

Ärendet

Revisorskollegiet i Malmö stad har bett arbetsmarknads- och socialnämnden att yttra sig över en granskning som Malmö stadsrevision har gjort genom konsultbyrån PwC. Granskningen har omfattat arbetsmarknads- och socialnämnden, miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden samt tekniska nämnden och rör nämndernas arbete mot otillåten påverkan vid tillstånds- och tillsynsarbete.

Berörda nämnder ska yttra sig vid två tillfällen: oktober 2022 och augusti 2023.

Det första ska redovisa vilka åtgärder som nämnden planerar utifrån granskningsresultatet. I det uppföljande yttrandet ska nämnden redovisa vilka åtgärder som vidtagits och redogöra för vilken effekt de haft i verksamheten.

Granskningen

I december 2021 fastslog Malmö stads förtroendevalda revisorer revisionsplanen för 2022 (SR-2021-3). Inom ramen för denna beslutade revisorskollegiet att genomföra en fördjupad granskning av nämndernas arbete mot otillåten påverkan i myndighetsutövning. Konsultbyrån PwC upphandlades för uppdraget och har genomfört granskningen under våren 2022.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om berörda nämnder säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga, upptäcka och åtgärda otillåten påverkan mot anställda i myndighetsutövning.

I granskningen definieras otillåten påverkan som trakasserier, hot, våld, skadegörelse och korruption. Otillåten påverkan avser försök att påverka tjänstepersoner i myndighetsutövning

och beslutsfattande, om den drabbade uppfattar att syftet var att påverka tjänsteutövningen.

Granskningen har gjorts genom dokumentstudier av styrdokument, intervjuer med tjänstepersoner på berörda förvaltningar samt genom en enkätundersökning som skickades ut under april 2022 till samtliga anställda inom berörda verksamheter som arbetar med myndighetsutövning.

Urvalet för enkäten uppgick till 615 personer, varav 318 personer (52 procent) besvarade enkäten i sin helhet. En majoritet av urvalet tillhörde arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Granskningsobjekt inom arbetsmarknads- och socialnämnden

Följande av arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter har ingått i granskningen:

1. **Verksamhetsområde arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd:** Avdelningen för ekonomiskt bistånd och boende som arbetar med försörjningsstöd till enskilda och bistånd till boende.
2. **Verksamhetsområde boende, tillsyn och service:** Tillståndsenheten som handlägger ärenden gällande alkoholserveringstillstånd, samt folköls- och tobaksförsäljning. Enheten har även tillsyn över restauranger som har serveringstillstånd och butiker som säljer folköl och tobak.

Revisionsfrågor

Följande frågeställningar har varit utgångspunkt för granskningen.

1. Säkerställer nämnden att det finns rutiner för att upptäcka otillåten påverkan?
2. Följer nämnderna upp och analyserar förekomsten av otillåten påverkan?
3. Säkerställer nämnden att risker för otillåten påverkan utreds och dokumenteras genom riskanalyser i verksamheterna?
4. Säkerställer nämnden att det finns ett förebyggande arbete mot otillåten påverkan?
5. Säkerställer nämnden att otillåten påverkan hanteras enligt rutin?
6. Arbetar nämnden i enlighet med handlingsplanen "Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden" avseende otillåten påverkan?

Revisionens slutsatser avseende arbetsmarknads- och socialnämnden

Nedan följer en kort sammanfattning av granskningens resultat avseende arbetsmarknads- och socialnämnden.

1. Säkerställer nämnden att det finns rutiner för att upptäcka otillåten påverkan?

Revisionen bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld för arbetsmarknads- och socialnämnden.

I granskningen framkommer att mer än var fjärde respondent inom arbetsmarknads- och socialnämnden inte instämmer helt eller till stor del i att det finns en helt tydlig definition av vad som menas med otillåten påverkan i sin enhet eller avdelning.

Det finns enligt granskningen ett behov av en tydligt kommunicerad definition av vad som menas med otillåten påverkan i verksamheterna.

Granskningen visar att det finns en kultur av och olika möjligheter till att lyfta misstankar om försök till otillåten påverkan till närmaste chef eller på APT-möten. Enligt revisionens rapport är diskussionerna om otillåten påverkan dock mer fokuserade på hot och våld än på mer subtila varianter av otillåten påverkan.

2. Följer nämnderna upp och analyserar förekomsten av otillåten påverkan?

Revisionen bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld för arbetsmarknads- och socialnämnden.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har uppgett i granskningen att de ska använda sig av avvikelserapporteringsystemet *Agera* vid rapportering av händelser så som otillåten påverkan.

Förvaltningen har samtidigt uppgett att *Agera* främst används för arbetsrelaterade skador och tillbud och att det finns en underrapportering av otillåten påverkan i *Agera*.

De granskade verksamheterna har uppgett att det finns en tydlighet kring rutiner för förekomsten av hot och våld ur ett arbetsmiljöperspektiv men att det saknas rutiner för otillåten påverkan i en mer subtil form. Subtil form kan exempelvis vara påtryckningar och känslomässiga argument i syfte att påverka myndighetsutövningen.

Vidare lyfter revisionen att även om försök till otillåten påverkan ofta lyfts till närmaste chef eller diskuteras med kollegor, så saknas det i dagsläget en systematisk rapportering och uppföljning av förekomsten av otillåten påverkan.

3. Säkerställer nämnden att risker för otillåten påverkan utreds och dokumenteras genomriskanalyser i verksamheterna?

Revisionen bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld för arbetsmarknads- och socialnämnden.

Revisionen konstaterar att risker avseende otillåten påverkan riktat mot tjänstepersoner och förtroendevalda har funnits i arbetsmarknads- och socialnämndens riskanalys och internkontrollplan sedan 2018.

Granskningen visar att 26 procent av undersökningens respondenter instämmer helt eller till stor del i att den egna enheten eller avdelningen har undersökt och identifierat situationer och risker där otillåten påverkan skulle kunna förekomma. 28 procent instämmer till viss del, 18 procent instämmer inte alls och 28 procent svarar "vet ej".

Mot bakgrund av detta menar revisionen att även om uppföljningar av otillåten påverkan sker genom intern kontroll har de granskade verksamheterna inte själva genomfört någon

dokumenterad riskanalys.

4. Säkerställer nämnden att det finns ett förebyggande arbete mot otillåten påverkan?

Revisionen bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld för arbetsmarknads- och socialnämnden.

I granskningen framkommer att det finns flera exempel på förebyggande arbete för att minska risken för otillåten påverkan, bland annat genom att kontinuerligt informera medarbetare i verksamheterna om rutinerna för hot och våld samt rutiner för upprättande av polisanmälan.

I granskningen svarade 40 procent att de under de senaste 24 månaderna fått information eller utbildning i hur de ska hantera otillåten påverkan.

44 procent uppgav att de instämmer till viss del eller inte alls i påståendet om att information eller utbildning erhållits under de senaste 24 månaderna. Vidare uppgav 70 procent att de inte instämmer alls eller endast till viss del i påståendet att de fått information om, eller tillsammans med arbetsgrupp diskuterat, hur man ska agera för att minska risken för att bli utsatt för försök till otillåten påverkan på sociala medier.

Revisionen menar att det mot bakgrund av ovanstående finns möjlighet att fortsätta stärka det förebyggande arbetet mot otillåten påverkan.

5. Säkerställer nämnden att otillåten påverkan hanteras enligt rutin?

Revisionen bedömer revisionsfrågan som ej uppfylld för arbetsmarknads- och socialnämnden.

Revisionen konstaterar att en relativt stor del av respondenterna endast instämmer till viss del eller inte alls huruvida det finns tydliga rutiner för hur man ska agera i situationer där otillåten påverkan kan uppstå eller när en sådan situation har uppstått, samt vilka rapporteringsrutiner som gäller.

I granskningen uppgav 47 procent att de rapporterade den senaste händelsen där de blev utsatta för försök till otillåten påverkan enligt gällande rutin. 30 procent uppgav att de inte rapporterade enligt gällande rutin. Resterande 23 procent uppgav att de var osäkra på vilka rutiner som finns.

Av de händelser som rapporterades in enligt gällande rutin valde 73 procent att inte polisanmäla händelsen, 20 procent uppgav att händelsen polisanmälades via arbetsgivaren och 6 procent uppgav att polisanmälan gjordes av respondenten själv. 1 procent uppgav att de känner sig osäkra huruvida händelsen polisanmälades eller ej.

I granskningen lyfts samtidigt att det låga antalet polisanmälningar inte nödvändigtvis beror på en hög acceptans- och toleransnivå, det kan också bero på att utrymmet och verktygen för att kunna motverka otillåten påverkan är begränsat med dagens lagstiftning och förutsättningar eller att den enskilda handläggaren själv behöver stå som målsägande.

Vidare visar granskningen att den förvaltningsövergripande rutinen för polisanmälan vid hot och

våld mot medarbetare främst används vid särskilt allvarliga händelser. Revisionen menar att det råder en viss osäkerhet kring processen för att anmäla händelser om otillåten påverkan vilket bidrar till en osäkerhet kring vilka åtgärder som ska eller bör vidtas.

6. Arbetar nämnden i enlighet med handlingsplanen “Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden” avseende otillåten påverkan?

Revisionen bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld för arbetsmarknads- och socialnämnden. Det framkommer i granskningen att kännedomen kring handlingsplanen varierar. Implementering av handlingsplanen pågår men revisionen menar att arbetet kan utvecklas och intensifieras.

Förvaltningens överväganden

Sammantaget känner arbetsmarknads- och socialförvaltningen igen sig i de behov som revisionen beskriver.

Förvaltningen menar att en fortsatt utveckling av arbetet mot otillåten påverkan är en mycket angelägen fråga för arbetsmarknads- och socialförvaltningens verksamheter. Säkerhetsfrågor som rör hot, våld och otillåten påverkan är komplexa områden. Förvaltningens arbete med att förebygga, upptäcka och åtgärda otillåten påverkan i myndighetsutövning sker främst genom fyra utvecklingsprocesser och ambitionen är att fortsätta utveckla arbetet inom ramen för dessa processer.

- 1) **Mål för organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA-mål) - Trygg & säker arbetsplats:** Ett av förvaltningens tre långsiktiga inriktningsmål i arbetet med En god organisation och den organisatoriska och sociala arbetsmiljön är att *alla medarbetare ska känna sig trygga och säkra på sin arbetsplats*. För att arbeta mot målet har förvaltningen även beslutat om att Trygg och säker arbetsplats ska utgöra ett satsningsområde för 2021 till 2024.

Ett antal aktiviteter är beslutade och arbetet följs upp i samband med delårsrapport och årsanalys. Bakgrunden till förvaltningens mål är att hot och våld är ett av förvaltningens huvudsakliga riskområden inom arbetsmiljö och att ett tryggt arbetsliv är en del av regeringens arbetsmiljöstrategi 2021 till 2025.

- 2) **En ny övergripande säkerhetsrutin:** Under 2022 har förvaltningen tagit fram en ny säkerhetsrutin som bland annat inkluderar området otillåten påverkan. Rutinen utgår från Malmö stads rutiner och riktlinjer vid våld och hot och är en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Rutinen kommer inledningsvis att omfatta de avdelningar som arbetar med myndighetsutövning. Om den ger förväntad effekt kommer den framöver att gälla för hela förvaltningen. Rutinen börjar gälla under hösten 2022.

- 3) **Intern enkätundersökning om otillåten påverkan:** Inom ramen för förvaltningens arbete med internkontrollplan 2022 (ASN-2021- 11452) har förvaltningen genomfört en enkätundersökning som har syftat till att granska medarbetares utsatthet för otillåten påverkan samt undersöka konsekvenserna och hanteringen av dessa situationer.

Enkäten skickades ut till samtliga medarbetare som arbetar med myndighetsutövning inom socialtjänsten under mars 2022. Under hösten 2022 kommer resultatet att analyseras. Slutrapportering kommer att ske januari 2023 i samband med årsuppföljning av internkontrollplan 2022.

- 4) **Inrättande av ny tjänst som säkerhetssamordnare:** Under hösten 2022 planerar förvaltningen att inrätta en ny tjänst som säkerhetssamordnare med särskild inriktning på hot och våld samt otillåten påverkan. Den nya tjänstepersonen kommer att arbeta med att ta fram förvaltningsövergripande styrdokument och samordna förvaltningsövergripande processer.

Uppdraget kommer även att innebära ett direkt och konsultativt stöd till förvaltningens verksamheter, både inom förebyggande och aktuella ärenden.

Nedan följer arbetsmarknads- och socialförvaltningens överväganden utifrån den struktur som revisorskollegiet har efterfrågat. Strukturen utgår från revisionens sju rekommendationer.

Rekommendation 1: *Säkerställ att det finns en tydligt kommunicerad definition av vad som menas med otillåten påverkan i verksamheterna samt arbeta fram verksamhets-specifika stödmaterial med illustrativa exempel och situationer kring vad som kan vara otillåten påverkan (till exempel subtila anspelningar och känslomässiga försök till otillåten påverkan). Detta i syfte att stärka rutinerna för att upptäcka otillåten påverkan.*

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att flera delar av det arbete som sker i samband med *Trygg & säker arbetsplats*, den nya säkerhetsrutinen och den interna enkätundersökningen kommer att bidra till att definitionen av vad som menas med otillåten påverkan fortsätter att konkretiseras och spridas bland berörda verksamheter.

Arbetet med OSA-målet *Trygg & säker arbetsplats* kommer att inkludera otillåten påverkan 2022 till 2024. Bland annat kommer förvaltningen att utveckla ett förvaltningsgemensamt material om hot, våld och otillåten påverkan riktat till chefer och medarbetare.

Till detta kommer förvaltningen även att ta fram ett dialogmaterial med information, case och frågeställningar. Dialogmaterialet ska kunna användas vid exempelvis arbetsplatsträffar. Materialen ska vara klara vid årsskiftet 2022/2023 och kommer att implementeras under våren 2023.

I samband med arbetsmarknads- och socialförvaltningens nya säkerhetsrutin är otillåten påverkan något som kommer att gälla alla verksamheter som omfattas av rutinen. I rutinen definieras vad som menas med otillåten påverkan och det finns exempel på olika situationer där otillåten påverkan kan förekomma, bland annat hot via telefon, hot via mail, brev, sms och röstbrevlåda samt hot via sociala medier och hot på fritiden.

En del i arbetet med intern kontroll och förvaltningens interna enkätundersökning om otillåten påverkan handlar om att ge berörda verksamheter möjlighet att ta del av undersökningens resultat. Förvaltningen har tagit fram ett APT-material som skickades ut till berörda

verksamheter i juni 2022.

Materialet innehåller information om otillåten påverkan, enkätresultatet samt dialogfrågor. Några exempel på dialogfrågor är:

- Vilka olika former av otillåten påverkan förekommer och hur kan de yttra sig i vår verksamhet?
- Vad kan vi göra för att förebygga och minska risken för påverkansförsök på vår arbetsplats?
- Vad kan vi göra för att fler ska våga berätta om utsattheten för otillåten påverkan?
- Hur använder vi incidentrapporteringssystemet Agera?
- Hur kan vi stötta varandra för att undvika att händelserna påverkar oss i arbetet? Vilket stöd behövs från chefen eller arbetsgivaren?
- Har vi kunskap för att hantera otillåten påverkan? Om inte, vad behövs?

Utöver att arbeta vidare med enkätresultatet vid respektive arbetsplats finns det möjlighet för deltagande enheter att lämna input till den sammantagna analysen av resultatet. Enheterna kommer att få möjlighet att reflektera kring om det finns behov av kompetensutveckling, rutiner eller stödmaterial. Inputen kommer att sammanställas under hösten 2022.

Rekommendation 2: *Genomför verksamhets-specifika riskanalyser där situationer och risker för otillåten påverkan undersöks och identifieras.*

Det material som arbetsmarknads- och socialförvaltningen kommer att ta fram om hot, våld och otillåten påverkan inom ramen för arbetet med *Trygg & säker arbetsplats* kommer att innehålla tillvägagångssätt för riskanalyser. Materialet kommer att omfatta hantering för förebyggande arbete, i akuta situationer samt efter att en händelse har inträffat.

Förvaltningen identifierar även risker för otillåten påverkan genom det kontinuerliga arbetsmiljöarbetet. Förvaltningen ska bedöma, åtgärda och följa upp identifierade risker samt dokumentera detta i en handlingsplan. Arbetet ska ske kontinuerligt utifrån uppkomna händelser men också genom undersökningar som är en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Som ett stöd för verksamheterna ska en checklista för undersökningarna kompletteras med perspektiv på otillåten påverkan, detta beräknas vara klart vid årsskiftet.

Riskanalyser är även en del i förvaltningens förebyggande arbete enligt den nya säkerhetsrutinen. Säkerhetsrutinen slår fast att det förebyggande arbetet ska planeras och utföras så att risk för våld och hot eller otillåten påverkan så långt som möjligt ska förebyggas. Vid särskilt riskfyllda moment ska alltid en riskbedömning och handlingsplan göras.

I rutinen finns exempel på vanligt förekommande riskmoment och det finns ett framtaget underlag som verksamheterna kan använda sig av för att genomföra riskanalysen. Några exempel på riskmoment är hembesök, bilresor med klient och negativa besked. Till dessa situationer finns dessutom fastställda instruktioner.

När förvaltningens nya säkerhetssamordnare finns på plats kommer denna person vid behov kunna vara ett konsultativt stöd för verksamheter i arbetet med riskanalyser. Samordnaren

kommer även att kunna arbeta övergripande med att planera och följa upp riskanalyser.

Rekommendation 3: *Tydliggör rutinerna för hantering av otillåten påverkan och säkerställ att rutinerna även inkluderar hantering av otillåten påverkan genom sociala medier.*

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens arbete mot otillåten påverkan genom sociala medier sker och utvecklas främst genom den nya säkerhetsrutinen. Rutinen innehåller flera avsnitt som på olika sätt relaterar till och beskriver hur och var otillåten påverkan kan ske på sociala medier.

Rutinen beskriver även hur medarbetare kan förebygga och hantera när en sådan situation uppkommer. Vid situationer där en medarbetare drabbas av hot, otillåten påverkan, uthängning eller personangrepp via sociala medier hänvisar rutinen till Malmö stads *Handbok i sociala medier*. Att lyfta otillåten påverkan genom sociala medier är även något som förvaltningens kommande säkerhetssamordnare kommer att kunna arbeta med.

När det gäller rutiner för hantering av otillåten påverkan mer generellt menar arbetsmarknads- och socialförvaltningen att det saknas möjlighet till systematisk rapportering och uppföljning av förekomst av otillåten påverkan. Det har nyligen startats ett kommunövergripande arbete för att undersöka om stadens system för rapportering av arbetsskador och tillbud *Agera* även kan omfatta otillåten påverkan.

Förvaltningen deltar i detta arbete och kommer att fortsätta delta i utvecklingen under hösten 2022.

Rekommendation 4: *Inför rutin att med viss regelbundenhet diskutera otillåten påverkan på APT eller liknande mötesforum utifrån perspektivet acceptans- och toleransnivåer.*

Inom ramen för arbetet med *Trygg & säker arbetsplats* ska ett förvaltningsgemensamt och likvärdigt material tas fram för förvaltningens arbete med hot, våld och otillåten påverkan. Detta kommer att inkludera ett dialogmaterial till arbetsplatsträffar, det kommer bland annat att finnas frågeställningar som rör acceptans- och toleransnivåer.

Arbetet beräknas vara genomfört vid årsskiftet 2022/2023 och ska sedan implementeras under våren 2023.

I förvaltningens nya säkerhetsrutin finns även ett kapitel som tar upp hur verksamheterna kan träna och lära på arbetsplatsen. Det finns en hänvisning till ett APT-material med olika case samt ett antal frågeställningar som är relevanta i det förebyggande arbetet mot hot, våld och otillåten påverkan. Exempelvis ges medarbetare möjlighet att diskutera hur verksamheten kan utveckla förmågan att kommunicera negativa besked, reducera frustration och upplevd orättvisa och dela med sig av erfarenheter till varandra.

När det gäller acceptans- och toleransnivåer mer generellt bedömer förvaltningen att inrättandet av den nya säkerhetssamordnaren kommer att bidra till att frågan lyfts ytterligare på agendan.

Förvaltningen menar att arbetet med acceptans- och toleransnivåer är komplext och behöver ske utifrån flera perspektiv och inom flera sammanhang.

Rekommendation 5: *Genomför informations- och utbildningsinsatser i nämnden för att säkerställa att samtliga förtroendevalda har kunskap om otillåten påverkan. Utbildningsinsatserna bör även tydliggöra och problematisera det ansvar som förtroendevalda själva har att inte utöva otillåten påverkan eller försök till sådan påverkan på medarbetare som arbetar med myndighetsutövning.*

Under 2021 granskade arbetsmarknads- och socialförvaltningen förtroendevaldas utsatthet för otillåten påverkan i form av hot, trakasserier, våld, skadegörelse och korruption.

Syftet var att kartlägga om arbetsmarknads- och socialnämndens förtroendevalda har utsatts för otillåten påverkan och hur de i så fall hanterat dessa situationer. Granskningen var en del av arbetet med intern kontroll och redovisades i januari 2022 (ASN-2021-11451).

Vid granskningen framkom önskemål från nämnden om mer information och kunskap om trygghets- och säkerhetsfrågor. Förvaltningen planerar att genomföra en utbildningsinsats efter valet om otillåten påverkan, det vill säga när den nya nämnden är på plats.

Utbildningen kommer att hållas av stadskontoret och genomföras under våren 2023.

Rekommendation 6: *Vidta lämpliga informationsinsatser som säkerställer att medarbetare inom Malmö stad får kännedom om den visselblåsarfunktion som ska inrättas i staden. Tydliggör visselblåsarfunktionens syfte och användningsområde samt på vilket sätt visselblåsarfunktionen kan nyttjas som ett komplement till ordinarie rapporteringsvägar vid eventuella försök till otillåten påverkan från exempelvis närmaste chef, politiker eller annan person i maktställning som finns i Malmö stads organisation.*

Den 1 juli 2022 publicerades en nyhet på intranätet Komin om att Malmö stad har en kanal för visselblåsarärenden. Samtidigt lanserades en webbsida på Komin med information om hur medarbetare anmäler incident, skada, olycka eller missförhållande. På sidan finns bland annat information om visselblåsarfunktionen, frågor och svar samt relevanta länkar.

Ytterligare stadsövergripande informationsinsatser är planerade under slutet på augusti 2022, då kommer ytterligare information på Komin. Det kommer även att finnas material som chefer kan använda på APT för att informera och föra dialog med medarbetarna.

Rekommendation 7: *Säkerställ att den stadsgemensamma handlingsplanen "Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden" anseende otillåten påverkan är känd i verksamheten samt fortsatt utveckla och intensifiera arbetet med att implementera planen och genomförandet av åtgärder.*

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen deltar i ett kommungemensamt arbete för att ta fram ett metodstöd inom områdena otillåten påverkan och interna oegentligheter.

Arbetet förväntas leda till ökad kunskap och praktiskt stöd kring metoder för att analysera risker på området. Metodstödet kommer till stor del att bestå av underlag för samtal och diskussioner i

syfte att öka förståelsen och uppmärksamheten kring vad som kan hända, hur försök till otillåten påverkan kan se ut, mekanismer bakom samt vikten av att rapportera incidenter.

Vidare har arbetsmarknads- och socialförvaltningen sett över vilket arbete som förvaltningen behöver bedriva utifrån den kommungemensamma handlingsplanen *Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden* (STK 2019–1285). En styrgrupp för arbetet skapades under våren 2022.

Vidare har en förvaltningsspecifik handlingsplan mot misstänkta brott i välfärden börjat tas fram och kommer att fastställas av förvaltningsledningen under hösten 2022. I den förvaltningsspecifika handlingsplanen kommer otillåten påverkan att ingå. Förvaltningens kommande säkerhetssamordnare kommer att utgöra en central del i arbetet med såväl den stadsövergripande som den interna handlingsplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Förekomsten av otillåten påverkan vid myndighetsutövning kan innebära stora ekonomiska konsekvenser för förvaltningen. Det kan bland annat leda till att ekonomiskt bistånd beviljas och betalas ut på felaktiga grunder eller att verksamheter där det förekommer oegentligheter felaktigt beviljas tillstånd eller bidrag. Detta kan i sin tur få stora konsekvenser för allmänhetens förtroende för såväl socialtjänsten som för andra av förvaltningens verksamheter.

Vidare innebär den planerade utökningen med en säkerhetssamordnare en kostnad för förvaltningen. För befintliga verksamheter och arbetsplatser kräver arbetet resurser i form av tid för att arbeta såväl förebyggande som med att hantera och åtgärda situationer där otillåten påverkan kan ha förekommit.

Barnperspektiv

Revisionsrapporten innehåller inga avsnitt eller uttryckliga exempel som rör barnperspektiv.

Inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen innebär arbetet mot otillåten påverkan i förhållande till barnperspektiv att det inte får förekomma otillåten påverkan vid beslut som direkt eller indirekt rör barn. Barnets bästa ska beaktas i alla utredningar, beslut och insatser.

Otillåten påverkan på beslut som direkt eller indirekt rör barn kan få stora och allvarliga konsekvenser för det enskilda barnet. Liksom inom förvaltningens arbete i stort är en fortsatt utveckling av arbetet mot otillåten påverkan i ärenden som direkt eller indirekt rör barn angeläget, såväl för det enskilda barnet som för allmänhetens förtroende för socialtjänsten och för nämndens uppdrag.

Jämställdhetsperspektiv

Revisionsrapporten innehåller inga avsnitt eller uttryckliga exempel som rör jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens interna enkätundersökning om otillåten påverkan hade en svarsfrekvens på 42

procent varav cirka 85 procent av de svarande var kvinnor och 15 procent var män. Vidare visade enkätundersökningen inga större skillnader i resultatet mellan könen.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef